

RUS MAFYA'SI

Stephen HANDELMAN¹
Çev.Dr. Mesut Hakkı CAŞIN

DİĞER YOLLARLA POLİTİKA

Organize Suç, Sovyet komünizminin enkazından doğabilecek en tehlikeli kuvvettir. Rus Mafyası, reformların altını oymuş, büyük şehirlerde olağanüstü düzeylerde şiddet yaratmış ve ultra milliyetçi bir neticenin gelişmesine yardımcı olmuştur. Batı'daki örneklerine göre daha az organize olmasına rağmen ve bu neden yüzünden Batı tarafından genellikle yanlış anlaşılabilir veya hafife alınan Rusya'nın suç grubu, Sovyet sonrası demokrasiye ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

Rus stili mafya, yeni ortaya çıkmakta olan pazar ekonomisinden beslenen çok başlı bir fenomendir. Rusya'da 3000 ila 4000 arasında çete bulunmaktadır ve bunlardan birkaç yüzünün faaliyetleri Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) sınırlarını kapsamakta olup, Orta Avrupa ve Batı'ya doğru eski Sovyet sınırlarını geçmektedir.

Rus Organize Suçunun tanımı, bazen yerel politik amaçlarla genişletilmektedir. Polis ve politikacılar halen makul bir seviyenin üstünde parası olan herkese mafya bağlantıları yakıştırmak şeklindeki eski Sovyet alışkanlığını sürdürmektedir. Rusya'daki toplam aktif çete üyesi sayısı, 100.000 den az olduğu tahmin olunmaktadır. İlegal ve legal iş faaliyetleri arasındaki bulanık ayırım sayesinde mafya grupları Rus ekonomisinin birçok alanını ele geçirecek kadar büyük bir etki sahibi olmuşlardır.

Rusya İçişleri Bakanına göre, Organize Suç 1993 yılı itibarıyla mal ve hizmet cirosunun %40'ını kontrol etmiştir. Sadece birkaç girişimci, silahlı "koruyuculara" para veya şirket hisselerinden pay vermesi uzun süre boyunca işe devam etmeyi umut edebilir.

Devlet düzenlemesinin olmadığı bir ortamda, Suç kartelleri bankalara, gayrimenkul piyasalarına, borsalara ve hatta rock müzik endüstrisine sızmıştır. Bu arada, daha geleneksel suç örgütleri, hızla dünyanın yeni narkotik merkezi olma yolunda ilerleyen Orta Asya gibi, bölgeleri etki altına almıştır. Hepsinden kötü olanı ise, Organize Suç gruplarının, sonradan Rusya'nın güney sınırlarındaki etnik karışıklıklarda ortaya çıkan Kızıl Ordu silahlarının pazarlamasını yapmasıdır.

¹ Columbia Üniversitesi Harriman Enstitüsünde Misafir Görevlidir ve 1987 ile 1992 arasında The Toronto Star'ın Moskova Bürosu Şefliğini yapmıştır. Şimdi Rus suçları üzerine olan kitabını tamamlamaktadır.

ı Mafyası

Rus mafyasını aşırı tehlikeli hale getiren onun devlet bürokrasisiyle, an kilit bağlantılarıdır. Bu kadar karmaşık olan Suç girişimi her düzeydeki resmi yetkililerin destek ve teşviki olmaksızın başarılı olamaz. Devlet müfettişlerine göre 1992'de ülkedeki mafia gruplarının yarısından fazlasının devletle bağlantıları mevcuttur. Bazı karteller, kendi parti kartlarını zengin tekel nansörleri olabilmek için kullanan eski Sovyet elitleri, "REFORMİST APİTALİSTLER" için cephe oluşturmaktadırlar. Reformist kapitalistler Oranize suç gruplarını eski Sovyetler Birliği'nin ganimetleri üzerindeki vahşi avgada arap olarak kullanmaktadırlar. Bu ganimetler, eskiden Komünist parti tarafından kontrol edilen endüstriler, bankalar, savunma tesisleri, li- nanlar ve fabrikalardır.

1992 yılındaki bir olayda, geçen gangsterler Sovyet döneminden kalma bir geçit bankalar arası transfer olan bonoları kullanarak Moskova ve diğer şehirlerdeki özel bankalardan yaklaşık 350 milyon \$ dolandırmaya çalışırken tutuklanmışlardır. Rus Devlet Bankası'nın dört çalışanı kardan pay almak karşılığında -Çeçenler'e sahte bono sağlamakla suçlandırılmışlardır. Onları yönlendiren, tek saik kar olmamakla birlikte, ülkenin en büyük ticari bankacılık birliğinin başkanı, bu dolandırıcılık olayının tetkinin özel ticari bankacılık faaliyetlerini baltalamaya kararlı olan Maliye Bakanlığı yetkililerinden geldiğine inanılmaktadır. Bir başka ifade ile, Sovyet - sonrası suç genellikle diğer yollardan yapılan politikanın bir devamıdır.

KIZIL ÇETELERİN YEŞİLLEŞMESİ

Rus Mafyasının ülkenin politik savaşlarındaki rolünü anlamak için geçmişe kısaca bakmak faydalı olacaktır. Rusya'nın yeraltı dünyasının etki- leyici bir tarihi vardır. Kaçakçıların, hırsızların ve eşkıyaların oluşturduğu gruplar yüzyıllardır milli hayatın kenarlarında var olmuşlardır. Çarlık dönemi- nin sonlarında, yasadışı çeteler, toprak sahiplerine ve baskıcı devlete karşı yürütülen kavganın büyüleyici sembolleri olmuşlardır. Bir onur yasası ve ritüellerle takviye edilen geleneksel çete yapısı ilk Bolşevik gizli örgütlerine bir model olmuşlardır.

Sovyet devletinin gelecekteki kurucuları, sadece çetelerin kurum kar- şıtı özelliğine hayran olmamakla kalmamış, onları aynı zamanda devrimde de kullanmışlardır. Kamulaştırma adı altında yapılan banka soygunları ve adam kayırma olayları işin haydutlara iş verilmiştir. Genç Joseph Stalin içlerinden bazılarını gizli polis teşkilatında görev verdiği çete liderlerini en yakın dostları arasında saymıştır. Sovyet gücünün kurulmasından sonra yasadışı yeraltı dünyası üyeleri, politik muhaliflere karşı gulag hapisane sisteminde ceza uygulayıcı ve muhbir olarak kullanılmışlardır.

Ama en karlı işbirliği, şekil 1960'larda karaborsanın yükselmesiyle or- taya çıkmıştır. Sovyet gangsterleri "GRI" ve "SIYAH" ekonomilerde gayri resmi araçlar olarak görev yapmış, fabrika müdürlerinin gizli işbirliği ile özel olarak üretilen malların veya devlet malzemelerinin sirkülasyonunu sağla- mışlardır. Aynı zamanda, eski Rus çetelerinin yapısı da değişmeye başla-

miştir. Birçok Rus şehrinde vary zakonye denilen ve ticaretteki bölgesel te-
kellere eşdeğer işi idare eden çete liderlerince yönetilen büyük suç örgütle-
ri ortaya çıkmıştır. Yetkililerle işbirliği karşısında geleneksel büyük suç örgüt-
leri ortaya çıkmıştır. Yetkililerle işbirliği karşısında geleneksel yeraltı yöntem-
leri zayıfladığı için, pek çok çete lideri bölgelerindeki devlet yetkilileri ile bera-
ber çalışmaya başlamışlardır. Sovyet döneminin sonu itibarıyla 600'den fazla
vory Sovyetler Birliği üzerinde nüfuz sahibi olmuştur.

Fakat komünist yetkililerin kendileri de suç işleme konusunda üst sıra-
dadırlar. 1970'ler ve 1980'lerde, Özbekistan'daki parti patronlarının üretim
raporlarını yanlış düzenleyerek büyük paralar kazandığı "Pamuk Olayı" gibi
skandallar, Sovyet liderlerinin ahlakçı görünüşünün altında daha önceden
şüphelenilmeyen bir hırsızlık yeteneği olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ruslar ilk
olarak bu on yıllarda Mafya kelimesini yerel ve merkezi yönetimlerin içinde
çöreklenmiş büyük yolsuzluk şebekelerini tanımlamak için kullanmışlardır.

Perestrolka bu şebekelerin gücünü kırmak için pek az şey yapmıştır.
Aslında, Sovyet hayatının çeşitli suç gruplarını bir araya getirmiştir. Diğerleri-
nin defalarca tekrarladığı bir yorumu dile getiren bir İçişleri Bakanlığı müfetti-
şi: "Perestrolka ülkemizde organize suçun gerçek başlangıcıdır" demiştir.
Devlet özel ticarete izin verilen alanı genişlettiğinde yeraltı zenginleri ve parti
baronları tarafından toplanan servet kendisine yasal bir çıkış bulmuştur. Kara
para, yurtdışında ekonomik reformun müjdecileri olarak sevinçle karşılanan
borsalara, ortak girişimlere, kooperatiflere ve anonim ortaklıklara akmıştır.
Aynı zamanda, parti organları ve (KGB) fonları sessizce, yeni "PIYASA
SOSYALİZMİ" çağının avantajlarından yararlanmak üzere konuşlandırılmış
ticaret şirketlerine ve ithalat/ihracat firmalarına aktarmıştır. Kurallara uygun
olarak çalışmak isteyen Rus girişimciler hem resmi hem de yeraltı rekabeti-
nin olduğu bir ortamda ayakta kalabilmenin imkansız olduğunu görmüşlerdir.
Rus analistlere göre, 1980'lerin sonu itibarıyla, Perestrolka sırasında kurulan
kopuk işlerin çoğunluğu mafya tarafından kontrol edilmekte veya yeraltı ör-
gütlerine aşırı borçlu bulunmakta idi.

Böylece sahne, modern Rus organize suçunu karakterize eden ittifak-
lar ve şiddetli çarpışmalara hazır hale gelmiştir. Rus gangsterleri, büyük ör-
gütlerde gerekli olan uzlaşma kurallarına uyma konusunda en az siyasi alan-
daki meslektaşları kadar isteksizdirler. Mafya gücünün ülke çapında yayılma-
sının tahrip edici bir etkisi olmuştur. Cinayetler, bomba patlamaları, adam
kaçırmalar ve silahlı çatışmalar düzmelerce Rus şehrinin günlük parçası
olmuştur. Bu şekilde artan şiddet, yeni ekonomiden alınacak ganimet için
yeraltında süren rekabetin ve Rusya'da daha önce görülen her şeyin ötesinde
bir suç karmaşıklığının en görünür işaretidir.

Rus Mafyası, SSCB'nin çöküşünden faydalanan belki de tek kurum-
dur. Eski imparatorluğu yöneten güçlü parti mekanizması ortadan kalktıktan
sonra ortaya çıkan 15 devlet, tüm Avrasya kıtasını doğal etki alanı olarak
gören suçlular için kolay lokmalar olmuştur. Örneğin çok büyük miktarda
bakır, çinko ve diğer stratejik madenlerin işaretsiz kamyonlarla ve askeri
uçaklar ile Orta Rusya'dan Baltık limanlarına ve oradan da İskandinavya veya

Rus Mafyan

Batı Avrupa'ya taşınmasıyla, kaçakçılık ticareti serpilmiştir. Kaçakçılar, BDT'nin avantajlarını zekice kullanmışlardır. Rus fabrikalarından çalınan mallar Rusya sınırlarını terk ettikleri anda yasal mallar olarak görülmektedir. Rus savunma sanayii fabrikalarından, Estonya yolu ile denizaşırı ülkelere o kadar çok -1992 de tahmini olarak günde yarım milyon dolardan fazla değer- kanuni olmayan maden gitmiştir ki bu küçük Baltık Cumhuriyeti tek bir maden fabrikasına sahip olmamasına rağmen dünyanın en büyük mamul maden ihracatçılarından biri olma ayrıcalığını kazanmıştır.

Kaçakçılıktan elde edilen kazançlar post-komünist mafya servetinin oluşmasını ve suçlularla ıslahatçılar arasında işbirliğinin gerçekleşmesini sağlamıştır. Bu arada Topluluk Devletleri, delik deşik sınırlarının yarattığı tehlikeleri fark etmişler ve telaşla (genellikle etkisiz olan) gümrük antlaşmaları imzalamaya başlamışlar, bu yüzden Sovyet kaynaklarının kanuna aykırı ticaretinden elde edilen gelir gayri menkule, özelleştirmeye ve mali kurumlara yöneltilmiştir. Kısa zamanda çeteleri devlet patronlarından ayırmak çok zor hale gelmiştir.

Rus yetkililer, dizginlenmemiş kapitalizm, organize suç ve resmi hileler karışımının bir idare krizi yarattığını itiraf etmektedirler. Boris Yeltsin geçen yıl yaptığı bir konuşmada gangster faaliyetinin Rus Devletinin geleceğini tehdit eder olgu ve karaktere ulaştığını söylemiştir. Bunun ekonomiyi tahrip ettiğinden, politik ortamın istikrarını bozduğundan ve halkın moralini alt üst ettiğinden şikayet etmiştir. "Suç bizim için bir numaralı mesele olmuştur" demiştir. Bu, konuşma sanatı açısından çok etkileyiciydi. Fakat ne yazık ki bir yenilgi itirafı gibi görünmekteydi.

SUÇ VE CEZA

Rusya parlamentosunda suç önleme hakkında epeyce yaygara olmuştur ama, 1991'de komünist yönetimden çıkalı beri Rusya'nın yeni liderleri organize suç engelleyecek önemli tedbirleri uygulamaya geçirmede başarılı olamamışlardır. Dahası, reformcuların en önemli başarıları -polis devletin son kalıntılarının kaldırılması ve özel mülkiyet üzerindeki bir çok sınırlamanın kaldırılması- mafyanın gelişimi içim mükemmel bir ortam yaratılmasında etkili olmuştur.

Rus politikacıları birçok temel hatalar yapmışlardır: Bir serbest piyasanın, içinde güvenli olarak işleyebileceği bir sivil toplum yaratmadan önce böyle bir serbest piyasayı geliştirmeye çalışmışlardır. Bunun sonucu olarak, işadamları, politikacılar ve kanun uygulayıcılar Sovyet hukukunun can çekişmekte olan ideolojik ön yargılarından muzdariptirler. Bir piyasa ekonomisinin işlemesi için gerekli olan pek çok faaliyet illegal kalırken organize suç gibi, Batı normlarına göre kanundışı sayılan diğer faaliyetler özel olarak yasaklanmamıştır.

Mevcut sisteme göre, polis bir suç eyleminde yakaladığı bir grup suçluyu tutuklayabilir fakat Batı-stili kanunların bulunmaması yüzünden bunların

ele başına, eğer sahneden uzak duruyorsa dava açamaz. Sovyet hukukuna göre "şantaj" kapitalist bir kavramdır ve bu yüzden Sovyet gerçeğine uygulanamaz. Diğer yandan, kar etme- "spekülasyon", eski Sovyet ceza kanununa göre ciddi bir suç- Sovyet sonrası kanun uygulamaları için muğlak bir alan olarak kalmıştır. Özel şirketler arasındaki anlaşmazlıkları çözümlenmeye yönelik kurallar hala berraklaştırılmayı beklemektedir ve sözleşme yapma veya iflas ilan etme yöntemleri halen mevcut değildir. Rusya bağımsız bir yargıya ve beyaz yakalı suçun daha karmaşık türleriyle uğraşacak yollara sahip değildir. Şu anda yürürlükte olan kanunlar sahtekarlık yapan şirketlerin kayıtlarını inceleme veya banka hesaplarının kaynağını kontrol etmeye olanak sağlamamaktadır. Bu tür kanunlar varolsa bile, bunların uygulanıp uygulanmayacağı şüphelidir. Rus polislerinin donatımı o kadar eksiktir ki bazıları suçluları otobüs veya taksitle izlemektedirler. Böyle bir ortamda suçun serpilip gelişmesi olağandır.

Polis ve güvenlik güçleri harcamalarını arttırma ve eski Sovyet ceza kanununu değiştirme yolundaki planlar geçen parlamentoda yitip gitmiştir. Geçen Aralık'ta az bir farkla onaylanan yeni Rus Anayasası, bağımsız yargı ve özel mülk ve iş hakkı gibi adalet sistemi reformu için önemli bazı ilkeler kurmaktadır. Fakat bu ilke ve planların yasa haline getirilip getirilmeyeceği mühimdir.

Uygun bir anti-mafya politika oluşturulmasına en büyük engel anlayışla ilgilidir. Birçok Rus politikacı (ve bazı yabancılar) yolsuzluk ve suçun Rusya'nın serbest girişim deneyimi için ödenmesi gereken bedel olduğuna inanmaktadır. Bu kişiler diğer devletlerin de (1917 sonrası Rusya dahil) keskin sosyal ve ekonomik değişimler sırasında yüksek suç oranları yasadışı savunmaktadır. Bugünkü kaçakçı patronlar ve karanlık girişimciler on dokuzuncu yüzyıl Amerika'sının soyguncu baronlarıyla karşılaştırılmaktadır. Belki de benzeri kavramlar, Sovyet otoriter yönetimi tarafından şekillendirilen devletler için tedavinin hastalıktan daha kötü olup olmayacağını düşünmek mantıklı olabilir. Fakat mafyayla anlaşma argümanları kritik bir noktada çökmektedir. Gelecekteki Rus Carnegie Van-Derbilt ve Morganları'na hoşgörü göstermek bir şeydir, onlara siyasi sistem içinde serbest beslenme hakları insan etmek çok başka bir şeydir.

Rus mafyasının devletle olan ve eski komünist yapıyla ortak yaşama ilişkisinden doğan bağlantısı, organize suçu Rus demokrasisinin kalbine yönelik bir hançer haline getirmektedir. Tehlike özellikle Moskova ve St.Petersburg şehir merkezlerinin dışında kalan ve komünist idare organlarının bıraktığı boşluğun yerel suç patronları ve onların devlet içindeki müttefikleri tarafından doldurulduğu yerlerde aşikardır. Bu ittifaklar hem siyasi hem de ekonomik nedenlerle kurulmaktadır. Bölgesel liderler kaynaklar üzerindeki güçlerini arttırmak istedikçe, merkezi kontrole direnme konusunda karaborsacılar ve yeraltı unsurlarıyla ortak bir çıkarı paylaşmaktadırlar.

Organize suç Rus politikasının merkezi sinir sistemine sirayet etmiştir. 1993 yılı boyunca art arda patlayan yolsuzluk skandalları Yeltsin hükümetini sarsmıştır. Lekelenmeyen hiçbir kurum kalmamıştır: Kızıl Ordu'nun üst düzey

Rus Mafyası

komutanlarının kaçakçılık ilişkileri içinde olduğu, kabine bakanlarının ve polis yetkililerinin karanlık ticari şirketler için çalıştığı saptanmıştır. En çok duyulan olay ise, Balkan Yardımcısı Aleksandr Rutskal idaresindeki yüksek Sovyet üyelerinin bazı reform bakanlarını yolsuzluk nedeniyle suçlayarak görevi bırakmaya zorlamalarıydı. Buna misilleme olarak devlet yetkilileri Rustsol ve onun siyasi yandaşlarının para aklama ve silah kaçakçılığından suçlu olduğunu gösteren belgeleri açığa çıkarmışlardır².

Suçlama ve karşı suçlamaların gülünçlüğü devletin yolsuzluğu durdurmak için harcadığı zayıf çabaları politize etmiş ve hükümetin güvenilirliğini daha da düşürmüştür. Rusların kolayca hatırlayabileceği gibi, Sovyet dönemindeki yolsuzluk olayları tesadüfen sadece siyasi savaşta kaybedenleri etkilemiştir. Yeltsin'in kendisi herhangi bir skandalla ilişkili olmamasına rağmen, Balkan kendi siyasi müttefiklerinin yaptığı yanlışların kanıtlarıyla uğraşmayı yakışıksız bulmuştur. Onun yolsuzluk karşıtı müfettişlerinden bazıları yılgınlık içinde ayrılmışlardır. Ağustos 1991'in coşkusu yok olunca pek çok kişi değişen tek şeyin iktidardaki yüzler olduğunu görmüştür. Moskova'lı bir gazeteci bana şu itirafta bulundu: "Gerçeği söylemek gerekirse, eğer yarın biri yeni bir darbe yaparsa, kimi veya neyi savunacağımı bilmiyorum." Giderik bilinçlenen bir topluma suçun ekonomik ve siyasi dönüşümün kötü fakat kaçınılmaz bir yan ürünü olduğunu kabul ettirmeye çalışmak bir hakarettir. Artan hayat pahalılığı daha önceleri de zor zamanlar yaşamış olan Ruslar için siyasi olarak kabul edilebilir. Ama ekonomik hoşnutsuzluk resmi yolsuzluğa duyulan öfkeyle birleşince etkin bir politik suç haline gelmektedir. Lüks restoranlardan, kumarhanelerden ve yollardaki Batı yapımı arabalardan çıkan zenginlerle ve yolları kesen haydutlarla simgelenen ülkenin yeni görüntüsü millette ihanet ve daha da önemlisi kişisel güvenliğin kaybolduğu hislerini yaratmaktadır.

Artan suç oranları, bir zamanların düzenli ve kemüral toplumunu bir korkulu yabancılar ülkesine çevirmiştir. 1992 yılında yapılan bir araştırmada her dört Moskova'lıdan üçü gece sokaklarda dolaşmaktan korktuklarını itiraf etmişlerdir. 1993'teki bir başka halk yoklamasında Rusların %49'unun suç konusunda işsizlikten daha endişeli oldukları ortaya çıkmıştır³.

12 Aralık 1993'teki parlamento seçimlerinde ortaya çıkan neofaşist Vladimir Jirinovski'ye verilen güçlü destek, ekonomik populizme olduğu kadar suça duyulan tepkiye de bağlıdır. Hem ultra milliyetçi vatanseverlerin hem de neokomünistlerin cazibesi bunların "mafya" (Batı) değerlerine karşı çıkışın-

² Şubat 1993'de Rus Savunma Bakanı Pavel Grachev 46 general ve üst düzey subayın yolsuzluk nedeniyle yargılanacağını ve ayrıca 3000 subayın silah kaçakçılığından askeri teçhizatın karaborsada satılmasına kadar değişen "illegal iş anlaşmaları" yüzünden disipline verileceğini açıklamıştır. Birkaç ay sonra, Grachev'in kendisi de Almanya'dan resmi araç alımıyla ilgili yolsuzluk yaptığı gerekçesiyle suçlanmıştır.

³ Komünizmin çöküşünden sonraki ilk yılda, Rus savcısı 2.7 milyon suç rapor etmiştir ve bu kaynak 1991'den %33 fazla olmuştur. 1993'un ilk altı ayında, Sovyet döneminin genelinde çok az olan uyuşturucu trafiği, zimmete para geçirme ve devlet malının çalınması gibi suç kategorilerinin yanı sıra cinayet, tecavüz ve şiddet kullanarak saldırma suçlarının oranları da artmıştır.

dan kaynaklanmaktadır. Birçok muhalif adaylar gibi Jirinovski de sıkı bir kanun-ve-duzen platformu üzerine bir kampanya yürütmüştür. Seçimlerden önce televizyonda yaptığı son konuşmada suçluların görüldüğü anda vurulmasını emreden Rus iç savaş hükümlerine dönülmesini önermiştir.

Kanun ve düzen krizine önerilen zalim çözümler artık gündemdeki siyasi düşüncenin bir parçasıdır ve muhtemelen yeni Devlet Meclisi (Duma)'nın gündeminde de önemli yer işgal edecektir. Kanunun hükmüyle yönetilen bir toplum yaratamayan ilk Sovyet-sonrası hükümet, seleflerinin alışkanlıklarını sürdürmektedir. Ekim 1993 krizi sırasında Yeltsin'in parlamentoyla savaşımdan sonra yoz eğilimler ortaya çıkmıştır. Rusya Parlamentosuna yapılan saldırıdan kısa bir süre sonra hükümet Moskova'da gece sokağa çıkma yasağı ilan etmiş ve kentin caddelerinde devriye gezmek üzere asker ve polis göndermiştir. Doğal olarak, suç oranları düşmüştür. Bu geçici önlemlerin ani başarısı polis ve politikacılar arasında suça karşı Sovyet-stili bir savaşın yürütülmesi gerektiğini savunanları kolayca gidip gelen suçlu suç gruplarını bozmak için polise "kayıtsız yabancı"ları başkentten atma emrini vermiştir. Bu önlem öncelikle Kafkasyalı gangsterlere yöneliktir. Özellikle Çeçenler ve Azeriler uyuşturucu trafiğinin önemli bir bölümünden sorumludur. Bu yaklaşım binlerce masum tüccarın ihracına veya kovulmasına yol açmıştır. Bu tür bir şiddet, suçu yok etme kararlılığı kadar, Ruslar arasında giderek artan ırksal hoşgörüsüzlüğü de göstermiştir. Ve bazı gözlemcilerin belirttiği gibi, Rus suç patronlarının çoğu bu davranışın en büyük rakiplerini eleme yolu olarak görebek için karşılamışlardır.

Bu arada hükümetin, sağ-kanadın özel girişimini suça özdeşleştiren önyargısına uyararak, girişimcilere karşı daha sert bir tutum takınacağına işaretleri de mevcuttur. İçişleri Bakanlığı Sovyet devriminin son yılında kullanılmış bir KGB taktiğini -ticari kuruluşların teftişi ve herhangi bir garanti verilmeden mülkiyetin haczedilmesi, kamulaştırılması-yeniden ortaya çıkarılmış ve bunu anti-suç paketinin bir parçası olarak önermiştir. Bu öneri gazetelere sızdıktan sonra Yeltsin tarafından reddedilmiştir. Fakat bu fikrin, reformist kapitalistler ve sağ kanattan sempati görmesi şaşırtıcı olmamıştır.

Reformların tersine çevrilmesi veya yavaşlatılması, teşvikli ve toplu bir kapitalizmi özel mülkiyetin sınırsızca gerilemesine tercih eden eski Sovyet yapısının amacıdır. Bu aynı zamanda, zenginliklerini politik etkiye çevirmek isteyen büyük suç gruplarının da amacı olmuştur. Ağustos 1991 darbesi sırasında gangsterler, kısmen komünistlere karşı duydukları geleneksel antipatiden, demokrasinin en sadık savunucuları arasında yer almışlardır.

Fakat daha sonra pek çoğu Rus ekonomisindeki "karışıklık" yüzünden artık reformları desteklemediklerini söylemişlerdir. Bir gangster, yüzünde hiçbir ironi ifadesi olmaksızın "Böyle bir ortamda kim iş yapabilir ki?" demiştir.

Aralık kampanyası sırasında, bazı muhalefet adaylarının mafya gruplarından kampanya için destek aldıklarına inanılıyordu, ve aşırı milliyetçi partilerin Kafkasyalıları ve diğer etnik azınlıkları taciz etmek için çeteleri kullandıkları yolunda güvenilir raporlar mevcuttur. Bu raporlara inanılsa da inanılmasa da, Yeltsin hükümetinin manevra alanı daralmıştır.

İYİ POLİS, KÖTÜ POLİS

Batılılar organize suç ve yolsuzluğun Rus politik ve ekonomik reformlarını baltalama derecesini olduğundan daha az tahmin etmektedirler. Serbest girişimin sayesinde demokrasi için yumuşak bir yol açılacağı yönündeki ilk varsayımlar eski Sovyet ileri gelenlerinin köstekleyici etkisini dikkate almamıştır. Organize suç, eski yapıları ekonominin anahtar sektörleri üzerindeki kontrollerini sürdürme savaşlarında teşvik etmiş ve Batı-yanlısı reformcular tarafından izlenen serbest -piyasa demokratik politikalarına karşı halkın düşmanlığını güçlendirmiştir.

Batı, Rus organize suçunu şimdiye kadar aldığından daha ciddiye almalıdır. Şu anki durum Batı başkentlerindeki politikacılar için çift taraflı bir çelişki yaratmaktadır. Rus gelişmeleri bir kez daha uluslararası gündemin en üstlerinde yer almaya başlarken, Batı, Rusya'nın iç meseleleri üzerinde giderek daha az etki sahibi olmaktadır. Batının tavsiyeleri ve mali yardımı sinirli olmasına rağmen, Rusya'nın piyasalarda kaosla karşılaşması yüzünden itibarını yitirmiştir. Şimdi milliyetçi ve otoriter yönetim yanlısı çözümler tirmanıştadır. Fakat önemli etki alanları halen keşfedilmemiştir.

Birinci olarak, yardım politikalarında ve Rus pazarını geliştirme stratejilerinden kavramsal bir değişiklik gerektirmektedir. Son zamanlara kadar, Batı Rusya'yı kemer sıkma politikalarına devam etmeye teşvik ederken aynı zamanda onun uluslararası borç yükünü karşılamasına yardım etme konusuna yoğunlaşmıştır. Aralık seçimlerinden bu yana, bu görüş ekonomik hoşnutsuzluğu giderme yolu olarak sosyal güvenlik programlarına daha açık destek sağlamaya dönmüştür. Fakat bu politikalar hala esas problemi işaret etmemektedir: Rus ekonomisinin kalbindeki yasal boşluk, Ticari bir alt yapı, iyi bir bankacılık sistemi ve düzenleyici kuruluşlar, ve iş faaliyetleri için yasal bir çerçeve yaratma yolundaki Batı tavsiye ve yardımı Rus ve yabancı yatırımcıların güvenlik ihtiyaçlarını karşılamaya da yönelik olacaktır.

Eğer Rus piyasasındaki engeller Rus girişimcilere mani olursa bu, organize suç ile siyaset arasındaki bağlantının eski-sosyalist Doğu ile kapitalist Batı arasındaki kültürel bariyerleri şiddetlendireceğini düşünen yabancılar üzerinde soğutucu bir etki yapacaktır. Rüşvet her zaman Sovyet döneminde iş yapmanın gizli maliyeti olmuştur. Bugün, talihsiz yabancı iş adamı kendisini şantaj taleplerinin veya daha kötü şeylerin hedefi olarak bulabilir. Ve bu durumda zaten çok fazla çalışan polis ve mahkemelerden pek fazla ilgi görmeyecektir.

Bu durumda Rusya'nın adalet ve kanun uygulama sistemini modern çağa taşımak için uluslararası yardım elzemdir. Bu görev Batı hukuku prensiplerine uyum kurslarından ve polis değişim programlarından daha fazlasını gerektirmektedir. Rus polisi, polis arabaları ve bilgisayarlardan suç takip ve önleme tekniklerine kadar hemen her alanda yetersizdir. Davacıya karşı olan eğilimi ve kişisel haklara önem vermemesiyle bilinen Sovyet adaletinin eski mekanizmasını yeniden oluşturmaya verilen yardımın, kanun konusunda

yaygın Rus hakir görüşünün ardındaki esas etkeni ortadan kaldırma yolunda alacağı uzun bir mesafe vardır.

Batılı polis kurumları, anlaşılabilir nedenler yüzünden, Rus meslektaşlarıyla yakın çalışma konusunda çekingendir. FBI'in Moskova'da bir irtibat bürosu açma yönündeki son kararı ileri doğru atılmış bir adımdır, fakat bir çok ajan, Rus kanun uygulayıcıları arasında yaygın olan yolsuzluklar yüzünden ilişkilerin sınırlı düzeyde kaldığını itiraf etmektedir. Yine de, Batı'nın Rusya'nın polis kuruluşlarıyla ortak bir ilişkiye girmesi akademik bir ligiden daha fazla bir şeydir.

Eski "Kötü imparatorluk" söylemi artık yerini Rus mafyasının Batı ekonomilerine sızması korkusuna bırakmıştır. Bu korku yerindedir. Rus çeteleri Orta Avrupa ve Almanya'daki şiddetli suç dalgasında sorumludurlar. Rus kaynaklarının dışarıya kaçırılması alüminyum gibi malların dünya fiyatlarını düşürmüştür. Silahlarda kullanılan uranyum ve Sovyet nükleer silah sanayinin diğer yan ürünleri Batı Avrupa başkentlerinde satılmaya başlanmıştır.

Rusya'nın suç grupları Batı'daki keyifsiz ortaklarını da cezbetmektedir. Moskova ve Baltıkların çete liderleri İtalyan mafyasının üyeleriyle bir "zirve" düzenlemiştir. Ayrıca Rusya'nın bir uyuşturucu geçiş koridoru olarak giderek artan önemi Kolombiya kartellerinin ilgisini çekmiştir. Artan cinayetlerden, yakalanan kaçakçı sayısından ve önemli miktarlardaki kapital transferlerinden anlaşıldığına göre Sovyet-sonrası gangsterler Birleşik Devletler'de de aktif durumdadır. MVD'nin tahminlerine göre 1993'te organize suç grupları tarafından Topluluk Devletlerinden Batı bankalarına 25 milyar dolar transfer edilmiştir. Eski komünist yapının, gangster müttefikleri sayesinde Batı ekonomilerinin büyük bir yatırımcısı haline gelebileceği ihtimali Batı'nın kendi ekonomik güvenliğine daha yakın ilgi göstermesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Rusya'nın iç karışıklıkları Soğuk Savaş-Sonrası döneminin zafer havasını zedelemiştir. Son iki yıl Sovyetler Birliği'nin çökmesinden sonra Batı tarafından yapılan çeşitli varsayımları sarsmıştır: Komünist yapının siyaset üzerindeki etkisini yitirdiği, Rusların demokrasiye sıkı sıkıya sarılacağı ve kapitalizmin Rusya'nın dönüşümü için gerekli motoru sağlayacağı. Üçüncü varsayımı çevreleyen belirsizlik en vahim olanıdır. Ruslar giderek artan bir şekilde serbest- piyasa demokrasisini organize suç ve yolsuzlukla özdeşleştirdikçe daha az sevimli idare şekillerine yöneleceklerdir. Kontrol edilmeyen ekonomik kaos ve çete şiddeti, Batı'nın 21'nci yüzyılda istikrarlı bir dünya için ihtiyaç duyduğu, refah içinde bir ortak yerine, Avrasya kıtasında düşman ve otoriter yönetim altında olan bir gücün ortaya çıkışını teşvik edebilir.